

נאום מר לוי אשכול, ראש הממשלה
בטקס חלוקת פרסי רוטשילד רמת הנדיב,

20.6.63

אדוני היו"ר, אדוני וחברי יו"ר הכנסת, ידידי אדמונד
דה-רוטשילד, אנשי הסגל הדיפלומטי, גבירי ורבותי, ואחרונים אחרונים
חביבים - חחני הפרס.

אני רוצה, קודם כל, להודות לאדמונד ידידי על דברי הברכה,
שאני מבין כי זוהי כעין אוואנס על הבאות. אני מודה לו מקרב לב
על הדברים המחייבים.

רבותי, אני שמח באמה שהממשלה הטילה הפעם עלי להביא ברכתה
למאורע חשוב זה של חלוקת פרסי רוטשילד לחחני הפרס.

היתה לי הזכות להפגש - אינני יודע אם להגיד בצעירותי; לא
אחצה לומר שעשיתי אני לא צעיר - אבל לפני הרבה שנים, יחד עם חברי
ידידי הרצלד, להפגש בפריז עם הנרייב הידוע, אדמונד רוטשילד הסבא,
אז הלכנו אליו כשליחי מועלי ישראל בהסלצת פרופסור וייצמן, אחרי
קונגרס ציוני מסוים. ובארץ היה חוסר עבודה מסוים מאוד ומעיק מאד.
והוא רוצה שיראה אותנו - את האכסמפלרים האלה כנציגי מחוסרי עבודה
בארץ. לא אספר לכם כאן על חוכן השיחה, על דרכי השיחה; זה היה
לוקח יותר מדי זמן. אבל אני אומר: זה מזכיר לי עכשיו את עצם
המאורע הזה.

והיתה לי עוד זכות: לשרת בגדוד הישראלי לאחר הצהרת בלפור -
הפורח רויאל פיזילירז - כאשר ידידי יו"ר הטכניון משמאלי. ולי היתה
אז איזו עבודה מיוחדת: פעם לשלחנו קבוצת חיילים בראשותו של ג'מס
רוטשילד הבן - קפטן ג'ימי; הוא היה אז גם-כן בצבא, והוא היה הקפטן
שלנו, ונסענו לאלכסנדריה ולקהיר, להסביר ולנהל העמולה ולגייס בחורים
יהודיים ממדינתה ההיא להצטרף לגדוד העברי.

וכמובן, מאז היה לי העונג והכבוד והצורך להפגש מדי פעם עם שליחיה ונציגיה ועם מנהליה של המפעלים המכובדים של המשטחה הנדיבה והאדיבה הזאת בישראל ובחוץ לממשלה לארץ.

אם-כי זה בישראל, אבל בכל זאת אומר עוד פעם: שמה של משטחת רוטשילד שזור בהנועת החחיה הישראלית, שאגב את מפעליה אנו חוגגים השנה כ"שנת ראשונים" בארץ, אנו מעלים בזכרוננו את הלבמים והקשיים הגבורה והסבל של מייסדי המושבים הראשונים - ראשון לציון, זכרון יעקב, וראש פינה, וכל אלו שנוסדו אחריהן, אשר נאמר גם זכותן - מחוץ לזכויות ההיסטוריות של העם היהודי - גם זכותן עמדה לנו בתקומתה ובהתחדשותה של ישראל זו שהיא כיום בת המיליונים, ובת המיליונים עוד יותר רבים שאנו מקווים לראות מדין ועד אילת.

כאן הסכיבה וכאן המקום המעלים בלבנו את זכרו של "הנדיב הידוע אשר בעת צרה ומצוקה הושיט יד עוזרת ותומכת, לבל יפלו ראשוני המייסדים הראשוני הנצלים, שחר התנועה הציונית; וזאת בעוד המפעל כאיבו ובחיתוליו לבו היהודי החם והער של הסבא אדמונד דה רוטשילד ז"ל נכבש לרעיון מיד בימים הראשונים להתנחלות המושבות הראשונות, ועד יומו האחרון עמד רעיון תחיית העם במולדתו במרכז חייו. מעזרה ליישובים ראשונים עבר אחר כך בעצמו להכישת קרקעות משני עברי הירדן. פה אגב, שני נציגים מעבר-הירדן אני וחברי קדיש לוז מדגניה ב', אל הזכרו שאנחנו מעבר-הירדן! - אבל אני מתכוון לשטחים יותר גדולים, שהוא בחזונו ובהעזתו ראה אז לרכוש. הוא רכש ביהודה, בסופרון ובגליל, ושמו ניזכר בכל מפת הארץ. ועסק במקמת יישובים חדשים מתוך ראייה מפלמית ומתוך חזון של הקומה העם, אס-40 כי אולי פחות מאחרים היה משתמש בפראזה, בביטוי האידאולוגי של התנועה הציונית.

ואמנם, לא לחינם נקרא היה "הנדיב הידוע" עד היום הזה, כי אם הוא האיש הנקרא אבי היישוב, משעמד למראשותיו של הרך הנולד, של ההינזוק הנולד בימים הקשים, בימי המצוקה הגדולים ביותר.

ומאז לא נותקה שרשרת ושלשלת הפעילות הזאת בשדה הגאולה

ההתישבותית והכיבושית של משפחת רוטשילד. אפשר היה לדבר הרבה; אבל זה יהיה באמת רגישטר שלם, אני אזכיר רק את האחרונות. אציין בהערכה את המעשה האציל של הבית הזה, שלא כל-כך רגיל - לא בעולם וגם לא אצלנו כאשר עם קום המדינה מצאה לנכון להכניס כל מפעליה לאפיק הרחב של המדינה, ומסרה מקדקעיה למוסדות הלאומיים, למדינה. אזכיר, כמובן, את העזרה הרבה והחיונית בהנחה צנור הנפש מאילת, בו מלא הברון רוטשילד הנכבד, שיושב פה אתנו, חפיד מכובד. וזאת לזכור כשהיום, שאומרים מצנור: ישראל כולה עוד מעט מלאה צנורות. ואם מישהו, ארכיאולוג הדיוס בעוד מאתיים שנה - איזה מין יגאל ידין - ייחלל שמה בצנורות, אז הוא ימצא רק צנורות וצנורות וצנורות למדי. אבל תזכרו בוודאי, כי אז, מיל אחרי סיני, את החפזון הזה, שצריך היה במשך עשרות ימים להניח קצת צנורות, ואחריו את הקו הגדול הזה. ואחר-כך זה עבר לידינו של הנבד.

נזכיר ונדע פה את עיתוחו הנאה של חוף קיסריה שעתידי עוד לפניו; ואת התרומה החביבה - לפיהפתגם "אחרון אחרון חביב" אם כי אנילא מוסמך להגיד כי זאת התרומה האחרונה - המאפשרת לנו לבנות את הכנסת בירושלים, אשר נקווה כי יקום לנו כבית המחוקקים לישראל בחמליונים רבים. זה בעצם היה חזון רוחו של מייסד הענינים בארץ.

פרסי רוטשילד למדע, שאנו מחלקים כאן היום, הם חוליה נוספת בשרשרת פעילות בה-החזון, אשר משתנה, כמובן, מקופה לקופה; דור דור ובורשיו, דור דור ופעילותו ומרכז הכובד והדגש לו. תחושה של משפחת רוטשילד קלעה הפעם לאחת המטרות המרכזיות של המעשה הבונה בשנים הבאות.

רבותי, המדע היה בן לוויה מתמיד למעשינו. ואולי גם ראשוני הראשונים, גם הם, אם לא היו כל כך מפורסמים כמדענים - אבל הם הביאו אתם הרבה מידעי הידע הזה, כפי שגם היום אפשר למצוא ביישובים החקלאיים אנשים, אשר יוכלו להיות מורים - אם לא ארצה להגיד פרופסורים, אבל יוכלו להיות מורים בכמה וכמה מקצועות המעשה החקלאי בבתי ספר גבוהים בארץ. וזה מה ששימש לא מעט בהישגינו עד היום. אבל כמובן: איך אוסר הפתגם העממי באיריש - "די תודה האט קיין גרונד נישט" (לתורה אין קץ ואין גבול). העלינו קצת תורה, אבל מי יפנה ומי ישווה להתפתחותה. ככל שאנו חותרים לפיתוחם של ענפי העשיה וחקלאות, וככל שאנו עוברים בפעשיה ובחקלאות

The first part of the report deals with the general situation in the country. It is noted that the economy is showing signs of recovery, but that there are still many problems to be solved. The government is working to improve the situation and to provide better services to the people.

In the second part, the report discusses the progress made in various sectors. It is noted that there has been significant progress in the areas of education, health, and social services. However, there are still many challenges to be overcome, particularly in the areas of infrastructure and employment.

The third part of the report deals with the financial situation. It is noted that the government has managed to reduce its budget deficit and to improve its financial position. However, there are still many challenges to be overcome, particularly in the areas of debt and inflation.

The fourth part of the report discusses the social situation. It is noted that there has been significant progress in the areas of social services, particularly in the areas of education and health. However, there are still many challenges to be overcome, particularly in the areas of poverty and inequality.

The fifth part of the report deals with the environmental situation. It is noted that there has been significant progress in the areas of environmental protection, particularly in the areas of air and water quality. However, there are still many challenges to be overcome, particularly in the areas of deforestation and pollution.

The sixth part of the report discusses the international situation. It is noted that the country has made significant progress in the areas of international relations, particularly in the areas of trade and investment. However, there are still many challenges to be overcome, particularly in the areas of international law and human rights.

The seventh part of the report deals with the future prospects. It is noted that the country has a bright future ahead of it, provided that the government continues to work hard to improve the situation and to provide better services to the people.

The eighth part of the report discusses the conclusions. It is noted that the country has made significant progress in many areas, but that there are still many challenges to be overcome. The government is working to improve the situation and to provide better services to the people.

The ninth part of the report deals with the recommendations. It is noted that the government should continue to work hard to improve the situation and to provide better services to the people. It is also recommended that the government should continue to work to improve the situation in the areas of infrastructure, employment, and social services.

The tenth part of the report discusses the annexes. It is noted that there are many annexes to this report, which provide more detailed information on the various issues discussed in the main text.

מענפים פשוטים לענפים מסובכים ומורכבים, כן עולה התישבות של המחקר המדעי והתורה שתלויה את המעשה. מותר לומר ולקבוע שמחקר מדעי רב-מדונה הצובר ידע ונסיון, הוא הנאי הכרחי להצלחתנו בפיתוחה הכלכלי של המדינה. כי רק המדע והגברת פריון האדם העובד והיוצר בכל מקצועות החיים, המנצל את הישגי המדע, יכולים לפצוחנו על הפגם אשר פגם בנו הטבע. ואני לא אחדל מלומר זאת, עד שלא נווכח שאנחנו עשירים מאוד באוצרות טבעיים, עד שלא נגלה מה שעוד לא גלינו. ואני אשמח להיות מוזס בהחבר שהטבע העניק לנו אוצרות עשירים מאד. עד אז נאמר לעצמנו שאוצרות הרוח - גם אז ואחר כך כמובן, אבל עד אז בוודאי - אוצרות הרוח, בניגוד לאוצרות הטבע, ניהנים לפיתוח ולהעשרה, לשיפור ולגדול; זה תלוי באדם.

יסוד מוסד לקידום מדעי ולחברה תרבותית ודמוקרטית הוא החינוך, חינוך מקצועי ואנוש-חברתי. מדינת ישראל פתחה שעריה למאן אלפים עולים - ומותר עוד מעט להגיד למיליונים, עולים מארצות רבות, למען תהא להם חינוך יסודי אלמנטרי, חינוך מקצועי וחינוך הומניסטי.

עצם קיומה של ישראל תלוי ביכולתה להצמיח דור בעל רמה גבוהה מבחינה טכנולוגית ומבחינה תרבותית, תורחיה ומדעית. מספרנו הקטן - וחמיד יהיה מספרנו קטן יחסית למספרם של שכנינו, אם הם חלילה ימשיכו להיות אויבים, וגם אם יהיו לידידים - מחייב העלאת רמתו של כל פרק ופרט, למען נפיק את המכסימום האפשרי מהיש הקיים. לנו הכרחי שכל אדם יהיה אדם בשלמותו, בשלמותו, בכל ביטוח הכשרונות והיכולת שהטבע נתן לאדם.

הממשלה עושה מאמץ כספי רציני, כדי להרים רמת החינוך בישראל. אך לא הכל ניתן להשיג בכספה בלבד. נחוצה עזרת העם כולו לכך, ונחוצים כוחות הוראה ומחקר, שיראו בתפקידם יעוד ושליחות לעמיד העם הזה.

לכן, רבותי ואדני היו"ר, מקבל אני בברכה ובשמחה, בשם הממשלה, כל אמצעי שיש בו כדי להרים קרן החינוך, קרן המחקר והמדע, ונגיד גם: קרן נושאי-המחקר והמדע. פרסי רוטשילד שהשחולקו היום בטדעי החברה, ההנדסה והמתימטיקה, חשיבותם רבה מהבחינה הכספית, כמובן. אבל עיקר חשיבותם בכך שכך שהם מוכיחים - וחשוב היה, כי לעתים טוענים איזה דבר הפוך - בכך שהם מראים את ההערכה הרבה שאנו נותנים לנושאים אלה ולדומים להם. נאמר פעם אצלנו שרבי היה מכבד עשירים.

...

...

...

...

...

רבותי חתני הפרס, רבותי וגבירותי, והנה, הכיטו-נא; הפעם
נושבים עשירים ואנשי ממשלה ומכבדים את אנשי תורה, את ה"רביים" של התורה
והמחקר. האם זה לא איזה סימן ואות למה שמתרחש בחינו, ולרצון
ולשמחה באמת אשר פועם בלב ישראל, בלב ידידי ישראל ובלב ממשלת ישראל, לראות
את אנשי המחקר, אנשי התורה במעלהם ובמעמדם המכובד, כאשר הם משרהים באוהה
העוננה הטובה, שיאה לבני תורה גדולים, את דבר העט בימינו אלה ולקראת
עחידו.

אני מודה לכם ומודה לאדמונד רוטשילד - ושימסור את הברכות הללו
למשפחה ברוכה והנדיבה. ונתראה ונפגש בהזדמנויות נוספות כאלה, כאשר תהיה
לנו הזדמנות נוספת להביע הערכה והוקרה לאנשי תורה, מדע ומחקר.
אני מודה לכם.